

Onda' nın Metodu

Onda et. al. film kütle transfer katsayıları k ve k_L ile etkin ıslak bölge alanı a_w için kullanışlı korelasyonlar yayımlamıştır. Burada a_w , H_G ve H_L yi hesaplamak için kullanılır.

Onda'nın korelasyonları çok fazla miktarda gaz absorpsiyonu ve destilasyon verilerine bağlanmıştır.

Etkin bölge için eşitlik;

$$\frac{a_w}{a} = 1 - \exp \left[-1.45 \left(\frac{\sigma_c}{\sigma_L} \right)^{0.75} \left(\frac{L_w^*}{a\mu_L} \right)^{0.1} \left(\frac{L_w^* a}{\rho_L^2 g} \right)^{-0.05} \left(\frac{L_w^* a}{\rho_L \sigma_L} \right)^{0.2} \right]$$

ve kütle aktarım katsayısı için:

$$k_L \left(\frac{\rho_L}{\mu_L g} \right)^{1.3} = 0.0051 \left(\frac{L_w^*}{a_w \mu_L} \right)^{2.3} \left(\frac{\mu_L}{\rho_L D_L} \right)^{-1.2} (ad_p^{0.4})$$

$$\frac{k_G RT}{a D_v} = K_5 \left(\frac{V_w^*}{a \mu_c} \right)^{0.7} \left(\frac{\mu_v}{\rho_v D_v} \right)^{1.3} (ad_p)^{-2.0}$$

- K_5 : 15 mm üzerindeki dolgu boyutları için 5.23 ve 15 altındaki için ise 2.0
 Lw^* : birim kesit alanı başına kütleli akış hızı, kg/ m²s
 V_w^* : birim kesit alanı başına kütleli gaz akış hızı, kg /m²s
 a_w : birim hacim başına dolgunun etkin arayüzey alanı, m²/ m³
 a : birim hacim başına dolgunun gerçek alanı, m²/ m³
 d_p : dolgu boyutu, m
 σ_c : aşağıda verilen özel dolgu maddeleri için kritik yüzey gerilimi

<u>Madde</u>	<u>σ_c mN/m</u>
--------------	-----------------------------------

Seramik	61
---------	----

Metal	75
-------	----

Plastik	33
---------	----

Karbon	56
--------	----

σ_L : sıvı yüzey gerilimi, mN/m

k_G : gaz film kütle transfer katsayısı, kmol/m² s atm ya da kmol/m² s

k_L : sıvı film kütle transfer katsayısı, kmol/m² s (kmol/m³ s) = m/s

k_G' nin birimi gaz sabitine bağlıdır;

$R = 0.08206 \text{ atm m}^3 \text{ kmol K}$ ya da $0.08314 \text{ bar m}^3 \text{ kmol K}$

Film transfer birimleri yüksekliği aşağıdaki gibidir;

$$H_G = \frac{G_m}{k_G a_w P}$$
$$H_L = \frac{L_m}{k_L a_w C_t}$$

Burada;

- P : Kolon işletme basıncı, atm ya da bar
- C_t : Toplam derişim, kmol/m³ = $\frac{\rho_L}{M}$ /çözücü molekül ağırlığı
- G_m : birim alan başına molar gaz akış hızı, kmol/m²s
- L_m : birim alan başına molar sıvı akış hızı, kmol/m²s

Kolon Çapı (Kapasite)

Bir dolgulu kolonun kapasitesi kesit alanından belirlenebilir.
Gaz hızı taşma hızının yaklaşık %80'i kadardır.

Tavsiye edilen basınç düşmesinin tasarım değerleri (mm su/m dolgu);

Absorpsiyon ve desorpsiyon : 15-50

Destilasyon : 40-80

Seçilen basınç düşmesinde kolon kesit alanı ve çapı, Şekil 11.44'de verilen Basınç düşmesi korelasyonundan belirlenebilir . K_4 terimi şekil 11.44'e göre şu şekilde de hesaplanabilir

$$K_4 = \frac{42.9(V_w^*)^2 F_p (\mu_L \rho_L)^{0.1}}{\rho_v (\rho_L - \rho_v)}$$

Burada;

V_w^* : gaz kütle akış hızı, $\text{kg/m}^2\text{s}$

F_p : dolgu faktörü, dolgu tipi ve boyutunun karakteristiği (Tablo 11.2)

μ_L : sıvı viskozitesi, Ns/m^2

$\rho_L \cdot \rho_v$: sıvı ve buhar yoğunlukları, kg /m^3

Örnek

1.5 in'lik seramik Intalox eğerleri ile doldurulmuş bir absorpsiyon kolonunda hava içindeki SO_2 , su ile absorplanacaktır. Daha sonra saf SO_2 bir sıyrıcıda çözücünden uzaklaştırılacaktır. Öncelikle absorpsiyon kolon tasarımı yapılacaktır. Kolona beslenen gaz karışımı 5000 kg/h akış hızında olup hacimce %8 SO_2 içermektedir. Gaz daha sonra 20 °C'ye soğutulacaktır. Giren gaz akımı içerisindeki SO_2 'nin %95'nin geri kazanılması istenilmektedir. Buna göre,

- Transfer birimleri sayısı, N_{OY}
- Kolon Çapı, D_p
- Aktarım birimleri yüksekliği, H_{OG}
- Kolon yüksekliği Z 'yi bulunuz.

Çözüm:

SO₂'nin sudaki çözünürlüğü yüksek olduğundan, atmosferik basınçtaki işletim yeterli olacaktır. Çözücü giriş sıcaklığı 20°C alınabilir. Çözünürlük verileri;

% w/ w çözünen	0,05	0,1	0,15	0,2	0,3	0,5	0,7	1,0	1,5
SO ₂ kısmi basıncı gaz mm Hg	1,2	3,2	5,8	8,5	14,1	26	39	59	92

$$\text{Beslemedeki SO}_2\text{'nin kısmi basıncı : } \frac{8}{100} \times 760 = 60.8 \text{ mmHg}$$

a) Transfer birimleri sayısının (N_{OG}) bulunması

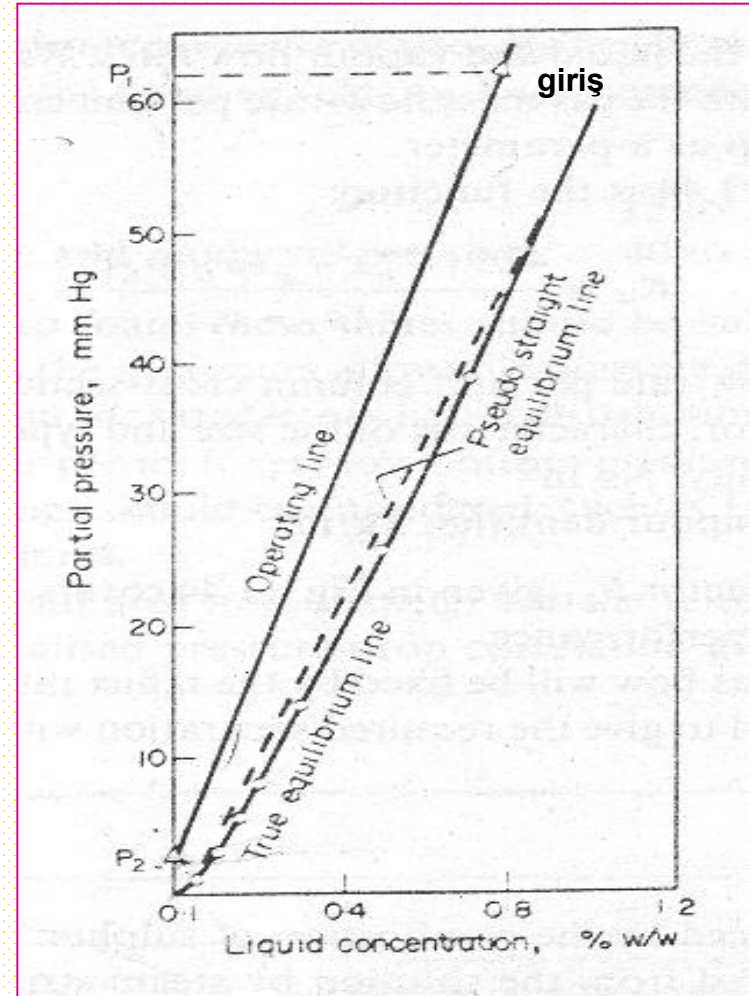
%95 lik geri kazanım için
çıkış gazındaki kısmi basınç =

$$60.8 \times 0.05 = 3.06 \text{ mm Hg}$$

Moleküler Ağırlık: SO_2 : 64

H_2O : 18, hava: 29

$$N_{OG} = \int_{p_2}^{p_1} \frac{dp}{p - p_e}$$

Şekil 11.40'ı kullanarak (y_1/y_2 ; N_{OG} grafiği)

Farklı su akış hızlarında gerekli kademe sayısı belirlenebilir ve 'optimum' hız seçilir.

$$y_1/y_2 = p_1/p_2 = \frac{60.8}{3.04} = 20$$

$m \frac{G_m}{L_m}$	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0
---------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

N_{OG}	3,7	4,1	6,3	8	10,8	19
----------	-----	-----	-----	---	------	----

Optimum $m \frac{G_m}{L_m}$ 0.6 -0.8 arasında gözükmektedir.

SEPARATION COLUMNS (DISTILLATION AND ABSORPTION)

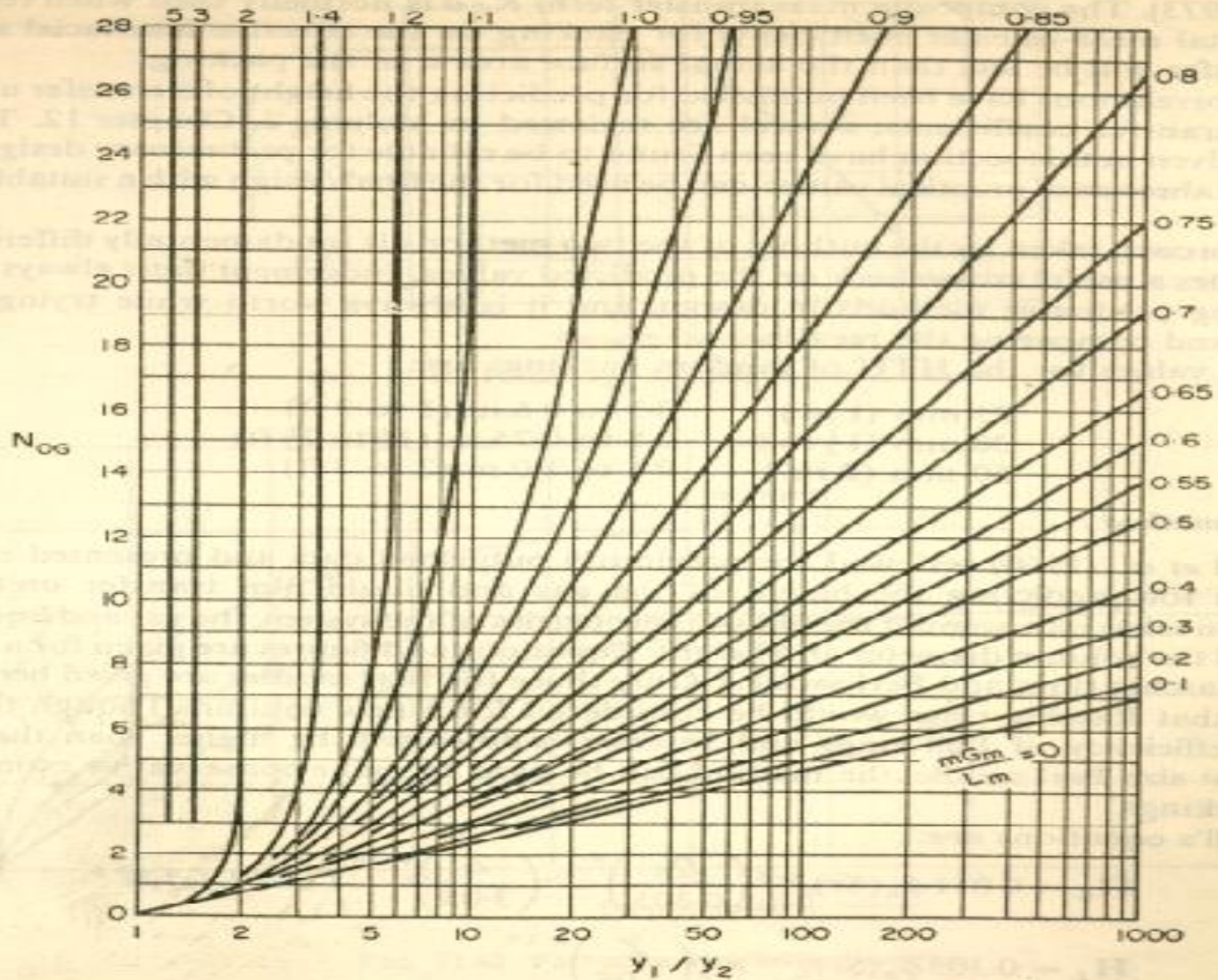

FIG. 11.40. Number of transfer units N_{OG} as a function of y_1/y_2 with mG_m/L_m as parameter

0.6'nın altında N_{OG} değerleri ufak azalma vardır;
 0.8'in üzerinde ise azalan sıvı akış hızında çok hızlı bir N_{OG} artışı olmaktadır.

0.6 ve 0.8 de sıvı çıkış bileşimini kontrol edersek:

$$\begin{aligned} \text{Mol. fraction in vapor} &= \frac{59}{760} = 0.0776 \\ \text{Mol. fraction in liquid} &= \frac{\frac{1}{64}}{\frac{1}{64} + \frac{1}{18}} = 0.0028 \\ m &= \frac{0.0776}{0.0028} = 27.4 \end{aligned}$$

Madde denkliği $L_m x_1 = G_m (y_1 - y_2)$

$$x_1 = \frac{G_m}{L_m} (0.08 \times 0.95) = \frac{m}{27.4} \frac{G_m}{L_m} (0.076)$$

Denge doğrusunun eğimi

$mG_m/L_m = 0.6$ 'de $x_1 = 1.57 \times 10^{-3}$ mol kesri,

$mG_m/L_m = 0.8$ 'de $x_1 = 2.17 \times 10^{-3}$ mol kesri,

0.8 kullanılarak, absorpsiyonda önemli bir kademe sayısını artırmaksızın, daha yüksek derişim elde edilir. Dolayısıyla;

$N_{OG} = 8$

b) Kolon çapının bulunması, D_p

$$\text{Gaz akış hızı} = \frac{5000}{3600} = 1.39 \text{ kg/s} = \frac{1.39}{29} = 0.048 \text{ kmol/s}$$

$$\text{Sıvı akış hızı} = \frac{29.0}{0.8} \times 0.048 = 1.74 \text{ kmol.s} = 31.3 \text{ kg/s}$$

Dolgu maddesi olarak 38 mm seramik Intalox eđeri seçilirse;

Tablo 11.2'den $F_p = 52$ (dolgu faktörü)

$$20 \text{ }^\circ\text{C deki gaz yoğunluğu} = \frac{29}{22.4} \times \frac{273}{293} = 1.21 \text{ kg / m}^3$$

Sıvı Yoğunluğu $\sim 1000 \text{ kg m}^3$

Sıvı Viskozitesi $\sim 10^{-3} \text{ N.s m}^2$

$$\frac{L_w^*}{G_w^*} \sqrt{\frac{\rho_v}{\rho_L}} = \frac{31.3}{1.39} \sqrt{\frac{1.21}{10^3}} = 0.78$$

Şekil 11.44'ün absisi

Şekil 11.44' ten;

20 mmH₂O/
mdolgu basınç
düşmesi tasarımı
için

$$K_4 = 0.35$$

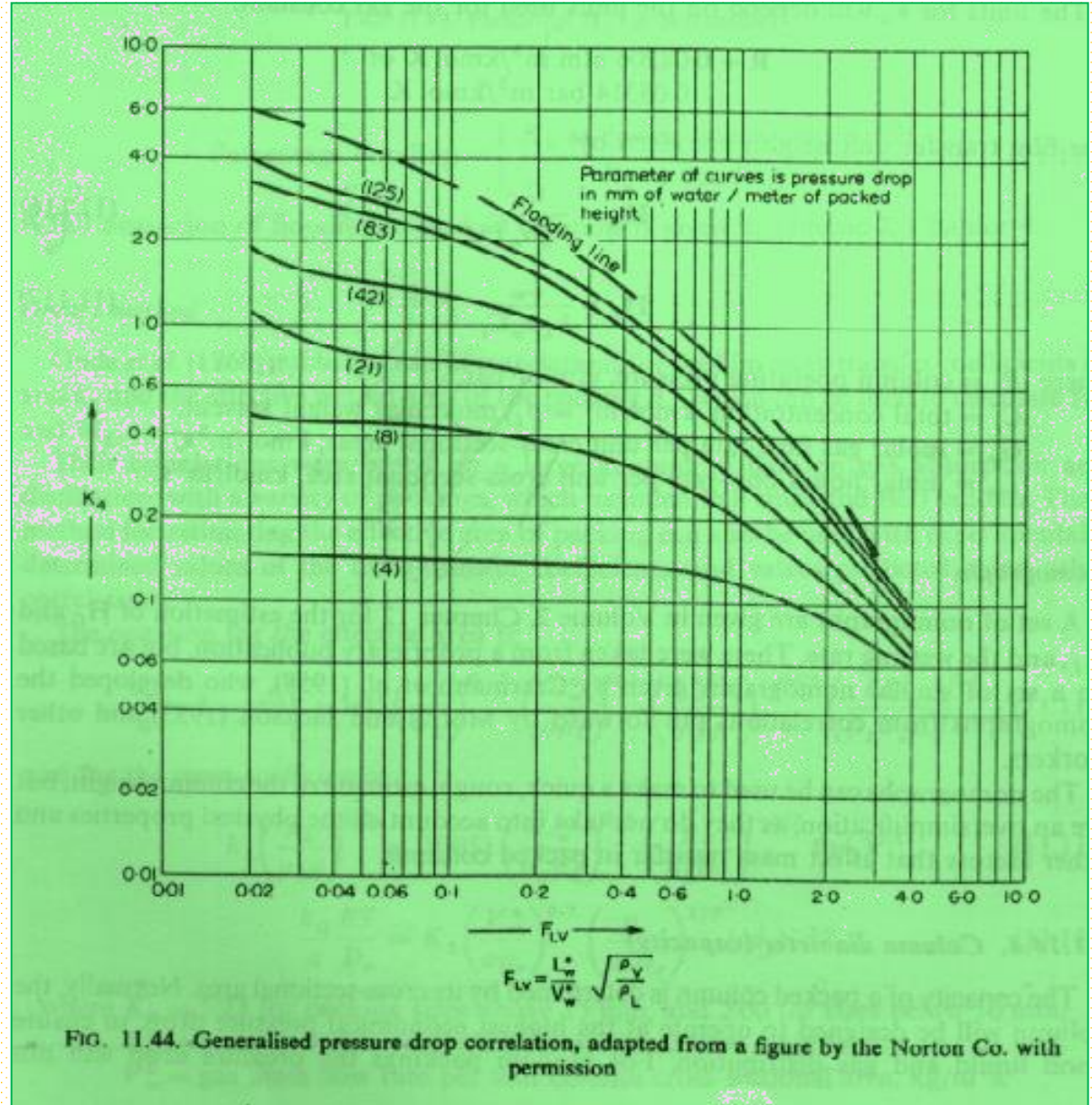
Taşmada;

$$K_4 = 0.8$$

Yüzde taşma = (Tasarlanan
basınç düşmesindeki
 $K_4/\text{Taşmadaki } K_4)^{0.5}$

Taşma yüzdesi =

$$\sqrt{\frac{0.35}{0.8}} \times 100 = 66$$

Eşitlik 11.118 den;

$$V_w^* = \left[\frac{K_4 \rho_v (\rho_L - \rho_v)}{42.9 F_p (\mu_L \rho_L)^{0.1}} \right]^{1.2} = \left[\frac{0.35 \times 1.21 (1000 - 1.21)}{42.9 \times 52 (10^{-3} \cdot 10^3)^{0.1}} \right]^{1.2} = 0.87 \text{ kg / m}^2 \cdot \text{s}$$

$$\text{Gerekli kolon alanı} = \frac{1.39}{0.87} = 1.6 \text{ m}^2$$

$$\text{Çap} = \sqrt{\frac{4}{\pi} \times 1.6} = 1.43 \text{ m} \quad \text{yaklaşık } 1.50 \text{ m alınabilir.}$$

$$\text{Kolon alanı} = \frac{\pi}{4} \times 1.5^2 = 1.77 \text{ m}^2$$

Kolon çapına karşı dolgu boyutu oranı = $1.5 / 38 \times 10^{-3} = 39$

Seçilen çapta % taşma = $66 (1.43 / 1.77) = 53$

Daha geniş dolgu boyutu göz önünde bulundurulmalıdır veya kolon çapı küçültülmelidir.

c) Cornell's metodu (Tranfer birimleri yüksekliği, H_{OG})

$$D_L = 1.7 \times 10^{-9} \text{ m}^2 \cdot \text{s}$$

$$D_V = 1.45 \times 10^{-5} \text{ m}^2/\text{s}$$

$$\mu_r = 0.018 \times 10^{-3} \text{ N} \cdot \text{s}/\text{m}^2$$

$$(\text{Sc})_v = \frac{0.018 \times 10^{-3}}{1.21 \times 1.45 \times 10^{-5}} = 1.04$$

$$(\text{Sc})_L = \frac{10^{-3}}{1000 \times 1.7 \times 10^{-9}} = 588$$

$$L_w^* = \frac{31.3}{1.77} = 17.6 \text{ Kg/s m}^2$$

Şekil 11.41 den %53 taşmada, $K_3 = 0.95$

Şekil 11.42 den %53 taşmada, $\phi_h = 80$

Şekil 11.43 den $L_w^* = 17.6$ da $\theta_h = 0.1$

H_{OG} değeri yaklaşık 1m olacağı beklenildiğinden Z'nin ilk tahmini 8m alınabilir.

Kolon çapı 0.6 m'den büyük olduğundan çap düzeltme terimi 2.3 alınabilir.

$$H_L = 0.305 \times 0.1 (588)^{0.5} \times 0.95 \left(\frac{8}{3.05} \right)^{0.15} = 0.8 \text{ m}$$

Su sıcaklığı 20 °C alınmıştır ve çözücü sıvı sudur.

$$f_1 = f_2 = f_3 = 1$$

$$H_G = 0.011 \times 80 (1.04)^{0.5} (2.3) \left(\frac{8}{3.05} \right)^{0.33} \bigg/ (17.6)^{0.5} = 0.7m$$

$$H_{OG} = H_G + \frac{mV}{L} H_L$$

$$H_{OL} = H_L + \frac{L}{mV} H_G$$

$$H_{OG} = 0.7 + 0.8 \times 0.8 = 1.3 m$$

d) Kolon yüksekliği Z'nin bulunması

$$Z = H_{OG} N_{OG}$$

$$Z = 8 \times 1.3$$

$$Z = \mathbf{10.4 m}$$